

VERTAALD DOOR ...

Een vertaler over zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem, en de oplossing ervan.

Karol Lesman

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Over zijn verhalenbundel *Widmokrąg* (2004) zegt de schrijver zelf dat het zijn enige vertaalbare boek is. Daar had ik na het lezen van alleen al de titel als vertaler toch andere gedachten over, want de Pool Wojciech Kuczok (1972) heeft me met het schrijven van dit boek gedwongen mijn stellige overtuiging dat ‘onvertaalbaar’ niet bestaat, op zijn minst te nuanceren. Ja, alleen al de titel: een neologisme en woordspel in één. Door in het bestaande Poolse woord *widnokrąg* (‘horizon’, maar als je het letterlijk vertaalt ‘gezichtskring’) de *n* in een *m* te veranderen, komt de schrijver tot een knap associërende titel – een samentrekking van de woorden *widmo* (‘spook’) en *krąg* (‘cirkel’) – voor zijn zich in het grensgebied van leven en dood afspelende liefdesverhalen: *widmokrąg*.

Hoe hebt u het opgelost?

Ik vond de door de Nederlandse uitgever voorgestelde titel *Heksenkring* te simpel, te eenduidig en eigenlijk gewoon incorrect. Bovendien wilde ik per se trouw blijven aan de taalnieuwigheid van het origineel en zelfs aan de werkwijze van de auteur waarmee hij tot deze taalnieuwigheid was gekomen. Na lang wikken en wegen meen ik een aanvaardbare vertaling te hebben gevonden van deze aanvankelijk onvertaalbaar geachte titel. Aanvaardbaar maar niet vlekkeloos, want waar de schrijver één letter veranderde, moest ik er twee wijzigen. Door in het bestaande Nederlandse woord *schemering* (volgens Van Dale ‘door de dampkring naar de aarde teruggekaatst zonlicht wanneer de zon al (of nog) onder de kim is’ maar ook ‘vage, niet heldere voorstelling’) de *e* en de *m* te veranderen in respectievelijk een *i* en twee *m*’s kwam ik tot een samenvoeging van de woorden *schim* (‘widmo’) en *ring* (‘krąg’): het (althans in Van Dale) niet bestaande Nederlandse woord *schimmering*.

Karol Lesman (1951) vertaalt sinds veertig jaar uit het Pools. Momenteel werkt hij aan de vertaling van de roman *Rdza* (‘Roest’) van Jakub Mąlecki en aan een bloemlezing van gedichten van Ewa Lipska: *De liefde, beste mevrouw Schubert*. Daarnaast schrijft hij over literatuur en vertaalt hij voor het *Tijdschrift voor Slavische Literatuur*, waarvan hij redacteur is. In 2017 ontving hij de Martinus Nijhoff Vertaalprijs.

Dit is de laatste aflevering van ‘Vertaald door ...’ Vanaf januari zal Maarten Steenmeijer een maandelijkse column over vertalen verzorgen.